

Amalan Bimbingan Pengajaran Pensyarah dan Guru Pembimbing Dalam Program Mentoring Praktikum Serta Impaknya Terhadap Kualiti Guru Pelatih
(Practice Guidance Lecturer Teaching and Teacher Mentor in Mentoring Program Practicum and The impact on the Quality of Teachers)

SYED ISMAIL SYED MUSTAPA*

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti amalan bimbingan pengajaran pensyarah dan guru pembimbing (perancangan pengajaran, pelaksanaan pengajaran, amalan refleksi, sikap dan sahsiah, nilai profesionalisme keguruan, pengetahuan dan kefahaman, kemahiran pengajaran dan pembelajaran) dalam program mentoring praktikum serta melihat impaknya terhadap kualiti guru pelatih (nilai profesionalisme keguruan, pengetahuan dan kefahaman, kemahiran pengajaran dan pembelajaran, sikap dan sahsiah). Kajian ini menggunakan pendekatan gabungan yang menjadikan reka bentuk kajian kuantitatif sebagai data utama dan data kualitatif daripada kajian kes sebagai data sokongan. Bagi kajian kuantitatif, seramai 535 orang guru pelatih telah digunakan untuk menilai aspek amalan bimbingan pengajaran pensyarah dan guru pembimbing, manakala 144 orang pensyarah dan 159 orang guru pembimbing untuk menilai kualiti guru pelatih telah dipilih secara rawak daripada setiap IPG Zon Tengah yang terlibat dalam kajian ini. Dua pensyarah, dua guru pembimbing dan dua guru pelatih terlibat dalam kajian secara kualitatif. Data kuantitatif telah dianalisis menggunakan statistik deskriptif dan statistik inferensi melibatkan Manova dan korelasi Pearson. Analisis data secara deskriptif menunjukkan bahawa amalan bimbingan pengajaran bagi pensyarah dan guru pembimbing yang paling dominan adalah dalam aspek pelaksanaan pengajaran ($\text{ming} = 4.59, s.p = .17$). Kajian menunjukkan kualiti guru pelatih yang paling tinggi adalah dalam aspek sikap dan sahsiah ($\text{min} = 4.49, s.p. = .21$). Kajian mendapati wujud hubungan antara amalan bimbingan pengajaran ($r = 0.13, p = 0.02 (p < 0.05)$) pensyarah dan guru pembimbing terhadap kualiti guru pelatih.

Kata kunci: Praktikum, Kualiti guru, Bimbingan penyeliaan, Penyeliaan praktikum, Maklum balas praktikum

ABSTRACT

This study aims to identify the practices guidance teachers, lecturers and teaching (instructional planning, implementing teaching, reflective practice, attitude and personality, values teaching professionalism, knowledge and understanding, teaching and learning skills) in the mentoring program practices and see its impact on the quality of the student teacher (value of teaching professionalism, knowledge and understanding, teaching and learning skills, attitude and personality). This study employs a combination that makes quantitative research design as the primary data and qualitative data from case studies as support data. For the quantitative study, a total of 535 trainees have been used to assess the lecturers teaching practices and teacher guidance counselors, while 144 lecturers and 159 people to evaluate the quality of teachers, student teachers were randomly selected from each IPG Central Zone involved in this study. Two lecturers, two mentors and two trainees involved in a qualitative study. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics and inferential statistics involves Manova, and Pearson. Descriptive data analysis showed that the practice of instructional guidance for teachers, lecturers and the most dominant in terms of implementation of teaching ($\text{ming} = 4:59, sp = .17$). Research shows that teacher quality is the highest trainer in terms of attitude and personality ($\text{mean} = 4:49, sp = .21$). The study found there is a relationship between instructional coaching practices ($r = 0:13, p = 0.02 (p < 0.05)$) lecturers and teachers, the quality of teachers.

Keywords: Training/practicum, Teacher quality, Practical guidance, Supervision of practicum, Practicum feedback

PENGENALAN

Ke arah merealisasikan hasrat menghasilkan guru yang kompeten dan berkualiti, maka Kementerian Pelajaran Malaysia (KPM) telah memberikan tanggungjawab penuh kepada Institut Pendidikan Guru (IPG) untuk mengeluarkan guru yang mampu menggalas amanah tersebut (KPM 2003). IPG yang mempunyai 27 buah kampus di seluruh Malaysia sedang melaksanakan Program Ijazah Sarjana Muda Perguruan (PISMP) bagi menghasilkan guru yang kompeten dan berkualiti seperti yang dihasratkan di peringkat sekolah rendah. Kompetensi dan kualiti guru pelatih ini ditentukan dengan keberkesanan pelaksanaan pengajaran dan pembelajaran yang dilaksanakan di dalam bilik darjah (Jamaluddin et al. 2006; Kamaruddin et al. 1985; KPM 2005).

Struktur pengajian PISMP di IPG memberikan tumpuan terhadap program praktikum bagi memberi peluang kepada guru pelatih mengaplikasi segala teori pengajaran kepada konteks sebenar di dalam bilik darjah. Ketika program praktikum dijalankan, penekanan latihan keguruan diberikan kepada aspek perancangan pengajaran dan pelaksanaan pengajaran, amalan refleksi, sikap dan sahsiah, nilai dan amalan profesionalisme keguruan, pengetahuan dan kefahaman, dan kemahiran pengajaran seperti yang telah digariskan dalam Standard Guru Malaysia (Bahagian Pendidikan Guru 2010).

PERNYATAAN MASALAH

Setakat ini terdapat banyak kajian yang dilakukan terhadap kualiti guru terlatih, tetapi hanya sedikit sahaja perhatian yang diberikan kepada guru-guru pelatih (Abu Hassan 1995; Khairuddin 1997; KPM, 2003). Jemaah Nazir KPM (2009) melalui tinjauan kebangsaan yang telah dilaksanakannya mendapati bahawa 69 peratus responden mencadangkan supaya peningkatan kualiti guru dijadikan keutamaan oleh kerajaan. Penyelesaian kepada masalah ini menuntut jurulatih, iaitu pensyarah dan guru pembimbing agar dapat membentuk guru pelatih yang kompeten dan berkualiti dengan menguasai aspek pedagogi pengajaran ketika mereka menjalani praktikum (Duke et al. 2006; Hashim & Mohd Daud 2001; Jamaluddin et al. 2006).

Sehingga kini, terdapat pelbagai masalah telah dikenal pasti dihadapi oleh guru pelatih ketika mereka menjalani praktikum. Antaranya adalah seperti tahap kesediaan dan pengetahuan pedagogi guru pelatih dikatakan kurang memuaskan (Abdul Razak & Ahmad Shukri 2002; Hazil 1995); minat, sikap, pengetahuan dan kemahiran mengajar yang sederhana (Baharin 2006; Halimah 2006; Shariff et al. 1994); keyakinan diri mereka dalam menyampaikan isi pelajaran juga dikatakan masih rendah (Hashim & Mohd Daud 2001); prestasi guru pelatih ketika praktikum kurang memuaskan (KPTM & KPM 2005); dan kurangnya usaha guru pelatih belajar untuk mengajar dan memperbaiki pengajaran (Zakaria et al. 2001).

Dalam konteks latihan keguruan praperkhidmatan di Institut Pendidikan Guru (IPG), bimbingan pengajaran sering dikaitkan dengan penyeliaan pengajaran yang bertujuan untuk memudahkan pencapaian matlamat dengan mengekalkan kualiti persekitaran yang sesuai dengan kebolehan kumpulan guru pelatih (Furlong & Maynard 1995; Glickman et al. 2001; Murray & Harvey 2001). Kejayaan bimbingan dan penyeliaan pengajaran melibatkan proses pengaruh sosial untuk mengurus, mengarah dan memotivasikan guru pelatih (Page 2002; Park & Henkin 2005; Southworth 2002; Suseela 2005).

Walaupun pelbagai masalah berkaitan praktikum telah dikenal pasti, namun kajian terhadap keberkesanan amalan bimbingan pengajaran oleh pensyarah dan guru pembimbing serta impaknya terhadap kualiti guru pelatih masih kurang dijalankan. Oleh demikian, satu kajian secara menyeluruh dan mendalam terhadap penguasaan aspek pedagogi dan hubungannya dengan kualiti guru pelatih perlu dilakukan. Fokus utama kajian ini adalah untuk mengenal pasti amalan bimbingan pengajaran pensyarah dan guru pembimbing secara menyeluruh yang merangkumi tujuh elemen pengajaran, iaitu dalam aspek perancangan pengajaran, pelaksanaan pengajaran, amalan refleksi, sikap dan sahsiah, nilai profesionalisme keguruan, pengetahuan dan kefahaman, dan kemahiran pengajaran dan pembelajaran dalam menyumbang ke arah peningkatan kualiti guru pelatih dalam empat aspek, iaitu sikap dan sahsiah, nilai profesionalisme keguruan, pengetahuan dan kefahaman dan kemahiran pengajaran dan pembelajaran.

SOALAN KAJIAN

- (1) Apakah amalan bimbingan pengajaran pensyarah dan guru pembimbing yang paling dominan dalam program mentoring praktikum guru pelatih?
- (2) Apakah maklum balas penilaian pensyarah dan guru pembimbing terhadap kualiti guru pelatih setelah bimbingan praktikum dilaksanakan?
- (3) Adakah terdapat hubungan yang signifikan antara amalan bimbingan pengajaran pensyarah dan guru pembimbing dengan kualiti guru pelatih dalam program mentoring praktikum?

METODOLOGI

Pengkaji telah menggunakan pendekatan *explanatory mixed method* sebagai kaedah kajian, iaitu dengan menggunakan kaedah pengumpulan data kuantitatif sebagai rujukan utama dan data kualitatif sebagai data tambahan. Bagi tujuan pemerhatian dan temu bual, pengkaji memilih berdasarkan pensampelan secara bertujuan, iaitu pemilihan sampel paling dekat dan senang ditemui (Powell 1997) yang mana dalam kajian ini sampel yang dipilih adalah dua orang pensyarah, dua orang guru pembimbing dan dua orang guru pelatih berdasarkan persetujuan Ketua Unit Praktikum dari IPG berkenaan.

INSTRUMEN KAJIAN

Empat instrumen set soal selidik telah digunakan. Set soal selidik yang pertama adalah menguji amalan bimbingan pengajaran pensyarah (BPP). Soal selidik yang ke dua pula adalah menguji amalan bimbingan pengajaran guru pembimbing (BPGP) dalam program mentoring praktikum yang kedua-duanya dijawab oleh guru pelatih. Set soal selidik yang ketiga (KGP) telah dijawab oleh pensyarah, dan keempat (KGPGP) dijawab oleh guru pembimbing untuk mengukur kualiti guru pelatih yang dibimbing dalam program mentoring praktikum yang dijalankan.

KESAHAN DAN KEBOLEHPERCAYAAN

Sebelum menjalankan kajian rintis, instrumen BPP, BPGP, KGPP dan KGPGP yang dibina oleh pengkaji telah diuji kesahannya melalui kesahan

muka dan kesahan kandungan. Bagi tujuan kesahan muka BPP dan BPGP, pengkaji telah menggunakan khidmat 23 orang guru pelatih major Pendidikan Seni Visual (PSV), PISMP yang sedang menuntut di semester tujuh, tahun 2012, IPG Kampus Ilmu Khas, Kuala Lumpur. Ujian kesahan telah dijalankan pada 19 April 2012 untuk menguji 150 item yang terdapat dalam instrumen kajian. Instrumen yang sama juga telah disemak semula oleh 11 orang pensyarah Jabatan Ilmu Pendidikan, IPG Kampus Ilmu Khas pada 23 April 2012.

Pengkaji juga telah menjalankan ujian bagi instrumen KGPP dan KGPGP yang mengandungi 70 item. Setelah disemak oleh pensyarah berkenaan, instrumen asal BPP yang mengandungi 150 item dan KGP yang mengandungi 70 item akhirnya telah dikurangkan menjadi 145 item BPP dan 65 item KGP sahaja. Kesahan keempat-empat instrumen tersebut telah diuji melalui faktor analisis SPSS dan kemudiannya disemak semula oleh 11 orang pakar pendidikan dan didapati 139 item dalam instrumen BPP dapat mengukur lapan konstruk kajian. Sementara 53 item dalam instrumen KGP dapat mengukur empat konstruk kajian terhadap kualiti guru pelatih.

Kebolehpercayaan pula ditentukan melalui ujian dan ujian semula ujian (test-retest). Pengkaji telah menjalankan kajian rintis pada 5 Mei 2012 untuk menguji kebolehpercayaan instrumen kajian BPP dan KGP. Instrumen BPP dijawab oleh 52 orang guru pelatih, manakala instrumen KGP dijawab oleh 32 orang pensyarah. Setelah diuji, pengkaji mendapati bahawa realibiliti instrumen BPP dan BPGP ialah 0.963. Namun begitu, terdapat 26 item yang rendah kebolehpercayaannya, iaitu di bawah 0.60. Berdasarkan dapatan kajian rintis, pengkaji telah menggugurkan kesemua item tersebut. Oleh yang demikian, hanya tinggal 113 item bagi instrumen BPP dan BPGP sahaja akan digunakan untuk diuji semula kebolehpercayaan item tersebut.

Bagi instrumen KGP dan KGPGP pula, tahap kebolehpercayaannya adalah tinggi 0.896. Setelah diuji, terdapat 13 item yang rendah kebolehpercayaannya, iaitu di bawah 0.60. Oleh demikian, pengkaji telah menggugurkan kesemua 13 item tersebut dan hanya 40 sahaja yang diterima untuk diuji semula. Setelah diperbaiki dari segi struktur ayat dan bahasa, pada 17 Mei 2012, iaitu dua minggu selepas kajian rintis,

pengkaji telah menjalankan ujian semula bagi 113 item dalam instrumen BPP dan BPGP dan 40 item dalam instrumen KGP dan KGPGP yang dijawab oleh kumpulan guru pelatih dan pensyarah yang sama. Setelah diuji semula, semua 113 item bagi instrumen BPP dan BPGP, didapati nilai Cronbach's Alpha berada pada tahap 0.956. Bagi 40 item dalam instrumen KGP dan KGPGP berada pada tahap Cronbach's Alpha 0.896. Pengkaji mendapati bahawa Cronbach's Alpha bagi kedua-dua instrumen tersebut menghampiri 1.00. Hal ini bermakna kesemua item tersebut boleh digunakan oleh pengkaji untuk mengukur setiap konstruk yang terdapat dalam kajian ini.

ANALISIS DATA DAN DAPATAN KAJIAN

Data yang diperoleh dianalisis dengan berpandukan program *Statistical Package for the Social Science (SPSS)* version 20.0. Pengkaji melaksanakan pentaksiran skor min berasaskan pentaksiran oleh Nunnally dan Bernstein (1994), dengan menginterpretasikan min amalan bimbingan pengajaran dan kualiti guru pelatih dalam kajian ini seperti yang ditunjukkan dalam Jadual 1.

JADUAL 1: Jadual Penentuan Min

BIL	NILAI MIN	ARAS
1	4.01 hingga 5.00	Tinggi
2	3.01 hingga 4.00	Sederhana Tinggi
3	2.01 hingga 3.00	Sederhana Rendah
4	1.00 hingga 2.00	Rendah

Sumber: Nunnally & Bernstein (1994)

Bagi menentukan tahap hubungan, pengkaji telah menggunakan pentaksiran tahap hubungan yang dikemukakan oleh Alias (1992) dengan menginterpretasikan min amalan bimbingan dalam kajian ini seperti yang ditunjukkan dalam Jadual 2.

JADUAL 2: Pentaksiran Tahap Hubungan

BIL	Tahap Hubungan	Klasifikasi
1	± 0.10 hingga ± 0.20	Sangat Lemah
2	± 0.21 hingga ± 0.40	Lemah
3	± 0.41 hingga ± 0.60	Sederhana
4	± 0.61 hingga ± 0.80	Kuat
5	± 0.81 hingga ± 0.10	Sangat Kuat

Sumber: Alias Baba. 1992

Setelah dianalisis bagi instrumen menilai amalan bimbingan pengajaran pensyarah dan guru pembimbing, didapati bahawa guru pelatih lelaki yang terlibat adalah seramai 159 orang (29.7%) dan guru pelatih perempuan seramai 376 orang (70.3%). Mereka ini telah menilai 259 (48.4%) pensyarah dan 276 (51.6%) guru pembimbing. Bagi instrumen menilai kualiti guru pelatih pula, didapati bilangan sampel pensyarah yang terlibat adalah seramai 144 orang (47.5%), manakala 159 orang (52.5%) pula adalah guru pembimbing. Mereka telah menilai 95 orang (31.4%) guru pelatih lelaki dan 208 orang (68.6%) guru pelatih perempuan.

Berdasarkan Jadual 3, terdapat enam amalan bimbingan pengajaran pensyarah berada pada tahap yang tinggi dengan min melebihi daripada 4.01. Amalan bimbingan pengajaran pensyarah yang paling dominan adalah dalam aspek pelaksanaan pengajaran (min = 4.57, sp = .16). Begitu juga bagi guru pembimbing, amalan bimbingan pengajaran yang paling dominan adalah dalam aspek pelaksanaan pengajaran (min = 4.60, sp = .18). Secara keseluruhannya, amalan bimbingan pengajaran dalam aspek pelaksanaan pengajaran merupakan amalan bimbingan yang paling dominan bagi pensyarah dan guru pembimbing berbanding dengan enam amalan bimbingan pengajaran yang lain (min = 4.59, sp = .17). Dapatan data kualitatif yang diperoleh melalui sesi temu bual dengan peserta kajian pula mendapati bahawa:

Guru Pelatih 1 : Ya, memang pensyarah dan guru pembimbing banyak membantu saya. Mereka berada di dalam kelas dari mula saya mengajar sehinggalah tamat pengajaran. Selepas tamat pengajaran, banyak input yang saya terima.

Guru Pelatih 2 : Saya rasa pensyarah dan pembimbing banyak membantu. Banyak tips yang saya dapat.

JADUAL 3. Amalan Bimbingan Pengajaran Pensyarah dan Guru Pembimbing

Bil	Amalan Bimbingan Pengajaran	Pensyarah (N=259)		Guru (N=276)		Keseluruhan (N=535)	
		Min	sp	Min	sp	Min	sp
1	Pelaksanaan pengajaran	4.57	.16	4.60	.18	4.59	.17
2	Kemahiran pengajaran dan pembelajaran	4.47	.33	4.49	.34	4.48	.33
3	Sikap dan sahsiah	4.44	.19	4.47	.19	4.45	.19
4	Pengetahuan dan kefahaman	4.43	.27	4.43	.29	4.43	.28
5	Perancangan pengajaran	4.37	.18	4.40	.19	4.39	.19
6	Nilai profesionalisme keguruan	4.05	.21	4.12	.22	4.09	.21
7	Amalan refleksi	3.79	.30	3.83	.36	3.81	.33
	Keseluruhan	4.30	.17	4.33	.18	4.32	.17

JADUAL 4. Kualiti Guru Pelatih Menurut Penilaian Pensyarah dan Guru Pembimbing

Bil	Kualiti Guru Pelatih	Pensyarah (N=144)		Guru (N=159)		Keseluruhan (N=303)	
		Min	sp	Min	sp	Min	sp
1	Sikap dan sahsiah	4.49	.23	4.49	.18	4.49	.21
2	Kemahiran pengajaran	4.48	.28	4.42	.24	4.44	.26
3	Pengetahuan dan kefahaman	4.42	.23	4.40	.22	4.41	.22
4	Nilai profesionalisme keguruan	4.02	.18	3.99	.17	4.01	.18
	Keseluruhan	4.35	.17	4.32	.14	4.34	.16

Berdasarkan Jadual 4, terdapat empat aspek kualiti guru pelatih yang dinilai oleh pensyarah dan guru pembimbing yang kesemuanya berada pada tahap yang tinggi dengan min melebihi daripada 4.01. Menurut penilaian pensyarah, aspek sikap dan sahsiah merupakan kualiti guru pelatih yang paling tinggi (min = 4.49, sp = .23). Begitu juga penilaian guru pembimbing, aspek sikap dan sahsiah juga mencatatkan min tertinggi (min = 4.49, sp = .21). Secara keseluruhan, menurut penilaian pensyarah dan guru pembimbing, aspek sikap dan sahsiah merupakan kualiti guru pelatih yang paling tinggi berbanding dengan tiga aspek yang lain (min = 4.49, sp = .21). Dapatan data kualitatif pula adalah seperti yang berikut:

Pensyarah 1:

Tiada masalah. Guru pelatih ni menunjukkan minat yang tinggi untuk menjadi guru. Mereka rajin buat bahan bantu. Ada banyak idea. Bila ditegur, mereka boleh terima. Kira ok, tidak

ada sebarang masalah dari segi sikap dan sahsiah.

Guru Pembimbing 2 :

Mereka ini sudah semester enam. Sudah banyak berubah berbanding dengan kumpulan yang baharu masuk. Jadi saya rasa mereka tiada masalah dari aspek sikap dan sahsiah.

JADUAL 5. Keputusan Ujian Korelasi Pearson bagi Perkaitan antara Amalan Bimbingan Pengajaran dengan Kualiti Guru Pelatih

Pemboleh ubah	Amalan Bimbingan Pengajaran Pembimbing		Kekuatan
	R	sig (p)	
Kualiti Guru Pelatih	0.13	0.02	Sangat lemah

**p<0.05

Jadual 5 menunjukkan ujian pekali korelasi Pearson yang dijalankan bagi melihat hubungan

antara amalan bimbingan pengajaran pensyarah dan guru pembimbing dengan kualiti guru pelatih dalam program mentoring praktikum. Hasil kajian menunjukkan bahawa terdapat hubungan yang signifikan antara amalan bimbingan pengajaran pensyarah dan guru pembimbing dengan kualiti guru pelatih, iaitu $r = 0.13$, $p = 0.02$ ($p < 0.05$). Oleh itu, dapatan kajian menunjukkan bahawa terdapat hubungan yang signifikan antara amalan bimbingan pengajaran pensyarah dan guru pembimbing dengan kualiti guru pelatih.

PERBINCANGAN HASIL KAJIAN

Dapatan kajian secara keseluruhan menunjukkan bahawa amalan bimbingan pengajaran pensyarah dan guru pembimbing yang dikaji mempunyai persamaan. Amalan bimbingan pengajaran yang paling dominan bagi kedua-duanya adalah dalam aspek pelaksanaan pengajaran ($\text{min} = 4.59$, $\text{sp} = .17$). Dapatan kajian ini menunjukkan bahawa amalan bimbingan pengajaran pensyarah ($\text{min} = 4.30$, $\text{sp} = .17$) adalah rendah sedikit berbanding guru pembimbing ($\text{min} = 4.32$, $\text{sp} = .17$). Walau bagaimanapun, min kedua-duanya adalah berada pada tahap yang tinggi.

Dapatan kajian menunjukkan bahawa enam aspek amalan bimbingan pengajaran oleh pensyarah dan guru pembimbing (perancangan pengajaran, pelaksanaan pengajaran, sikap dan sahsiah, nilai profesionalisme keguruan, pengetahuan dan kefahaman, dan kemahiran pengajaran dan pembelajaran) berada pada tahap yang tinggi. Sebaliknya, amalan bimbingan pengajaran dalam aspek amalan refleksi berada pada tahap sederhana tinggi bagi kedua-dua kumpulan dikaji, iaitu pensyarah dan guru pembimbing. Dapatan kajian ini selari dengan kajian Boon (2008) yang juga mendapati amalan reflektif dapat menyumbang ke arah peningkatan profesionalisme diri guru dan merupakan salah satu pendekatan untuk mempertingkatkan tahap profesional diri guru dalam program pementoran di sekolah.

Dapatan kajian ini juga adalah sama dengan kajian Nor Asimah (2010) apabila hasil kajiannya mendapati bahawa persepsi guru pelatih adalah positif terhadap bimbingan yang diberikan oleh guru pembimbing dalam membuat persediaan pengajaran. Dapatan kajian ini menyokong kajian-

kajian terdahulu yang membuktikan bahawa guru pelatih memerlukan bimbingan dalam aspek perancangan pengajaran (Ramli et al. 2006), pendedahan terhadap cara menulis persediaan mengajar dengan baik (Zakaria et al. 2001), dan keberkesanan pengajaran bergantung kepada perancangan (Clarke 2000). Bimbingan pengajaran oleh pensyarah dan guru pembimbing dalam aspek perancangan pengajaran semasa mengikuti praktikum adalah sangat diperlukan oleh guru pelatih.

Dapatan kajian menunjukkan bahawa menurut penilaian pensyarah dan guru pembimbing kualiti guru pelatih yang paling tertinggi adalah sama, iaitu dalam sikap dan sahsiah ($\text{min} = 4.49$, $\text{s.p.} = .21$). Hal ini menunjukkan bahawa pensyarah dan guru pembimbing sependapat bahawa setelah mereka memberikan bimbingan kepada guru pelatih, maka kualiti guru pelatih adalah tertinggi dalam aspek sikap dan sahsiah. Aspek ini sewajarnya diberikan perhatian kerana keberkesanan bimbingan yang diberikan banyak bergantung kepada sejauh mana sikap guru pelatih berkenaan mahu menerima teguran dan nasihat serta membuat perubahan dengan melakukan penambahbaikan yang telah dimaklumkan oleh pensyarah dan guru pembimbing.

Implikasi kajian ini ialah pensyarah dan guru pembimbing perlulah memberikan penekanan kepada setiap aspek amalan bimbingan pengajaran (perancangan pengajaran, pelaksanaan pengajaran, amalan refleksi, sikap dan sahsiah, nilai profesionalisme keguruan, pengetahuan dan kefahaman, kemahiran pengajaran dan pembelajaran) yang terdapat dalam kajian ini. Penekanan kepada aspek amalan bimbingan yang berkenaan seterusnya akan membolehkan guru pelatih memperkembangkan kompetensi diri dan seterusnya berupaya menjadi guru pelatih yang berkualiti seperti yang digariskan dalam matlamat program praktikum IPG.

Rumusan kajian ini menunjukkan bahawa amalan pendekatan bimbingan pengajaran pensyarah dan guru pembimbing merupakan elemen yang penting untuk menghasilkan guru pelatih yang berkualiti. Setiap aspek yang terdapat dalam pemboleh ubah amalan bimbingan (Almahdi 2006; Shahizan et al. 2006) dan pendekatan bimbingan pengajaran (Shippen & Shippen 2004; Fullan 2007; Khalidah 2001; Donovan, Hannigan & Crowe 2001; Mohd Johan & Othman 2005)

dianggap sebagai penggerak utama yang perlu dikuasai oleh pensyarah dan guru pembimbing untuk menghasilkan guru pelatih yang berkualiti (Kok 2000; Basri 2001; Lee 2001; Abdul Malek & Siti Zohora 2000).

RUMUSAN, CADANGAN DAN IMPLIKASI

Sebagai rumusan, pensyarah dan guru pembimbing digalakkan mengamalkan sikap yang terbuka dan sentiasa berinteraksi antara satu sama lain dengan cara seperti: (1) Bersedia berkongsi pengalaman ketika memberikan bimbingan, (2) Memberi maklum balas bimbingan secara jelas, telus dan terbuka demi meningkatkan kualiti guru pelatih, (3) Menjadikan tugas memberikan bimbingan pengajaran ketika praktikum sebagai sebahagian daripada tugas hakiki yang harus dilaksanakan dengan baik dan sempurna, (4) Mengatur dan menguruskan jadual bimbingan praktikum dengan sistematik dan terancang supaya guru pelatih dapat dibimbing secara berkala sepanjang praktikum berlangsung, (5) Sentiasa mempertingkatkan kualiti bimbingan untuk lebih meyakinkan guru pelatih, dan (6) Perbincangan diadakan secara profesional antara pensyarah, guru pembimbing dan guru pelatih tanpa ada unsur peribadi.

Sehubungan dengan itu, kajian ini menyarankan agar: (1) Pihak pengurusan IPG dan sekolah hanya memilih pensyarah dan guru pembimbing yang benar-benar komited dalam setiap tugas agar dapat memberikan komitmen penuh untuk menjayakan bimbingan praktikum kepada guru pelatih, (2) Pihak pengurusan IPG tidak boleh menyekat jadual perjalanan pensyarah untuk memberikan bimbingan kepada guru pelatih walau dengan apa alasan sekalipun, (3) Pensyarah dan guru pembimbing yang terlibat dengan program praktikum perlu diiktiraf dengan dikurangkan sedikit jumlah jam atau waktu mengajar agar boleh memberikan tumpuan kepada guru pelatih dan (4) Mengurangkan sedikit kerenah birokrasi pentadbiran bagi memberikan ruang dan keselesaan kepada pensyarah, guru pembimbing dan guru pelatih untuk mengadakan perbincangan profesional.

Kajian ini memberi implikasi positif terhadap kualiti guru pelatih tanpa mengira latar belakang jantina, pengkhususan, kampus IPG dan kekerapan bimbingan. Apabila dilihat secara keseluruhan, semua pemboleh ubah dalam amalan

bimbingan pengajaran yang dikaji dalam kajian ini berkaitan dengan persiapan dan kemahiran yang perlu dikuasai oleh guru-guru pelatih untuk membolehkan mereka menjadi guru pelatih yang berkualiti. Oleh kerana terdapat perkaitan antara amalan dan pendekatan bimbingan pengajaran oleh pensyarah dan guru pembimbing terhadap kualiti guru pelatih yang dihasilkan, maka satu usaha terancang untuk memberikan pendedahan kepada pensyarah dan guru pembimbing terhadap setiap aspek amalan dan pendekatan bimbingan pengajaran perlulah dilaksanakan.

Akhir sekali dicadangkan agar instrumen bimbingan praktikum (PR1) yang sedang digunakan pakai oleh IPG sekarang dibuat penambahbaikan dengan memasukkan setiap aspek amalan bimbingan yang dikaji. Instrumen penilaian praktikum (PR2) yang digunakan oleh pensyarah bidang pengkhususan dan elektif turut dibuat penambahbaikan dengan memindahkan aspek tertentu ke dalam aspek kualiti guru pelatih (dijadikan instrumen baharu, PR3). Hal ini perlu memandangkan aspek kualiti guru pelatih yang dinilai adalah melibatkan penilaian menyeluruh yang turut melibatkan ke dua-dua subjek, sama ada bagi subjek major mahupun subjek elektif. Oleh yang demikian, pengkaji berpendapat bahawa adalah kurang wajar kiranya kualiti guru pelatih dinilai secara berbeza mengikut subjek pengkhususan dan elektif. Melalui kajian ini juga, pengkaji telah membina standard kualiti guru pelatih yang perlu dicapai oleh setiap guru pelatih setelah mereka tamat menjalani praktikum.

RUJUKAN

- Abdul Malek Tahir & Siti Zohora Yassin. 2001. *Persepsi Guru Pelatih Terhadap Pementoran Mentor (guru pembimbing) sekolah semasa praktikum*. Sarawak: Maktab Perguruan Batu Lintang.
- Abdul Razak Abd Manaf & Ahmad Shukri Abdul Hamid. 2002. *Tinjauan Terhadap Permasalahan dan Penilaian ke Atas Komponen Latihan Praktikum 1 Program Pengurusan Kerja Sosial*. Laporan Penyelidikan. Sekolah Pembangunan Sosial, Universiti Utara Malaysia.
- Abu Hassan Kassim. 1995. *Penyelia dan Penyeliaan Pengajaran Guru Pelatih: Perancangan Dan Penyampaian Pengajaran*. Skudai: Fakulti Pendidikan, Universiti Teknologi Malaysia.
- Alias Baba. 1992. *Statistik penyelidikan Sains Sosial*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Almahdi Mohammad Almahdi Ahmed. 2006. *Identifying*

- Student and Organization Matching Pattern Using Data Mining Technique for Practicum Placement. Unpublished master's thesis. Universiti Utara Malaysia.
- Baharin Abu. 2006. *Tahap Kesediaan Pedagogi Guru Pelatih Fakulti Pendidikan, UTM dalam Latihan Mengajar*. Kertas kerja dibenteng dalam Kolokium Fakulti Pendidikan, UTM, Fakulti Pendidikan, UTM, Skudai, Johor.
- Boon Pong Ying. 2008. Amalan reflektif ke arah peningkatan profesionalime diri guru. *Jabatan Ilmu Pendidikan, IPBA*. Kuala Lumpur.
- Clarke, R. D. 2000. Give good guidance. *Black Enterprise*, 31(4): 75-77.
- Duke, L., Karson, A. & Wheeler, J. 2006. Do mentoring and induction program have greater benefits for teachers who lack preservice training?. *Jurnal of Public & International Affairs-Princeton* 17: 61-82.
- Fullan, M.G. 2007. *The New Meaning of Educational Change*. 4th edition. New York: Teachers College Press.
- Furlong, J. & Maynard, T. 1995. *Mentoring Student Teachers: The Growth of Professional Knowledge*. London: Routledge.
- Glickman, CD., Gordon, S. P. & Ross-Gordon, J. M. 2001. *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach*. Ed ke-4. Boston: Allyn and Bacon.
- Halimah Harun. 2006. Minat, motivasi dan kemahiran mengajar guru pelatih. *Jurnal Pendidikan Fakulti Pendidikan*. 31: 83-86.
- Hashim Othman, & Mohd. Daud Hamzah. 2001. Latihan mengajar kendalian sekolah: penerokaan komponen-komponen kecekapan mengajar guru pelatih praxiswazah. Kertas kerja dibenteng dalam Conference on Challenges and Prospects in Teacher Education, Concorde Hotel, Shah Alam. 16-17 Julai 2001.
- Jamaluddin Ramli, Ahmad Johari Sihes, Abd Rahim Hamdan & Muainah Ismail. 2006. *Bimbingan Guru Pembimbing Terhadap Guru Pelatih dalam Latihan Mengajar*. Skudai Johor: Universiti Teknologi Malaysia.
- Kementerian Pelajaran Malaysia. 2003. *Standard kualiti pendidikan Malaysia-Sekolah: Pernyataan standard*. Kuala Lumpur: Jemaah Nazir Sekolah, Kementerian Pelajaran Malaysia.
- Kementerian Pengajian Tinggi Malaysia & Kementerian Pelajaran Malaysia. 2005. *Penilaian Latihan Mengajar dalam Program Pendidikan Guru di Malaysia*. Pulau Pinang: Jawatankuasa Penyelarasan Pendidikan Guru (JPPG) Malaysia, Pusat Pengajian Ilmu Pendidikan, Universiti Sains Malaysia.
- Kok, R. M. 2000. Outside the Box: Creating your own internship opportunities. *Journal of Hospitality and Tourism Education*, 12(3): 21-23.
- Mohd. Johan Zakaria & Othman Zakaria. 2005. *Masalah Penulisan Jurnal Guru Pelatih Semasa Praktikum*. Jabatan Sains dan Matematik: IPDA, Kedah.
- Murray-Harvey, R. 2001. How Teacher education students cope with practicum concerns. *The Teacher Education* 37(2): 117-132.
- Nor Asimah Zakaria. 2010. Keberkesanan bimbingan guru pembimbing terhadap latihan mengajar guru pelatih UPSI, Universiti Pendidikan Sultan Idris, Proceedings of the 4th International Conference on Teacher Education; Join Conference UPI & UPSI. Bandung, Indonesia, 8-10 November 2010.
- Nunnally, J. C., & Bernstein. 1994. *Psychometric Theory* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Page, M. L. 2002. Race, Culture, and The Supervisory Leadership: A review of the literature and a call to action. *Journal of Curriculum and Supervision* 18(2): 161-174.
- Pallant J. 2007. *SPSS Survival manual: A Step by Step Guide to Data Analysis Using SPSS for Windows. (3rd edition)*. Open University Press.
- Park, S. & Henkin, A., & Egly, R. 2005. Teacher team commitment, teamwork and trust: Exploring association. *Journal of Educational Administration* 43 (5): 462 – 479.
- Ramli, J et al. 2006. Bimbingan guru pembimbing terhadap guru pelatih dalam latihan mengajar. Dalam Prosiding Seminar Pendidikan Guru. 6-8 September.
- Ronald R.P. 1997. *Basic Research Methods For Librarian*. Unites States of America. Alex Publishing Inc.
- Shahizan Hassan, Mohd Azlan Yahya, Abdul Razak Chik, & Wan Husin Wan Ishak. 2006. *Online Student Placement System (OPSP)*. Laporan Penyelidikan, Pusat Praktikum, Universiti Utara Malaysia.
- Shariff Omar, Baharuddin Aris, Mohd. Ghani Awang, & Baharin Abu. 1994. Penilaian penyeliaan terhadap prestasi guru pelatih UTM dalam latihan mengajar. Kertas kerja dibenteng dalam Seminar Jawatankuasa Latihan Keguruan Antara Universiti Ke 9, UKM, Bangi, Selangor.
- Shippen, M. E. & Shippen, S. J. 2004. Seven characteristics of affective leaders. *Classroom Leadership*, 7: 1-3.
- Southworth, G. 2002. Instructional leadership in schools: Reflections and empirical evidence. *School Leadership & Management*, 22: 73-91.
- Suseela Malakolunthu. 2005. Supervisory practices for teacher development: Challenges and constraints. Universiti Malaya. *Jurnal Pendidikan*. 2005: 25, 87-91.
- Zakaria Kasa, Soaib Asimirin, Abdul Rasid Jamian & Yahya Othman. 2001. Persepsi pelatih terhadap latihan mengajar. *Suara Pendidik* 23: 20-30.
- Syed Ismail Syed Mustapa
Ketua Unit Praktikum,
Institut Pendidikan Guru,
Kampus Ilmu Khas,
Bandar Tun Razak,
Kuala Lumpur
- Pengarang untuk surat-menyurat; email: Syed_Ismail@ipik.edu.my
- Diserahkan : 6 Oktober 2011
Diterima : 4 Disember 2012